

Свети Онуфрий Габровски

† 1818 година
Чества се на 4 януари

Преподобномъченик Онуфрий Габровски е сред сонма на прославените с мъченически подвиг в годините на османското владичество. Същевременно той е и сред атонските монаси, причислени към Христовите изповедници - всички онези, които са покрили своето отречение от Христа, подобно на апостол Петър, с добродетелен път на покаяние, сълзи и накрая с мъченичество за Христа. Да не забравяме, че на Атон са се подвизавали духовници, подготвящи мъченици за вярата.

Такъв е бил монах Никифор от Предтечанския скит на Атон, за когото става въпрос в житието на св. Онуфрий.

Житие и страдание на новия преподобномъченик Онуфрий

Родно място на светия нов преподобномъченик Онуфрий бил град Габрово, Търновска епархия. Той произхождал от богати родители християни, българи, и в светото кръщение бил наречен Матей. Когато Матей достигнал възраст, на която да може да разбира книжовното учение, родителите го дали да се учи и той преминавал учението с голям успех. По това време веднъж се провинил, за което бил наказан от своите родители, и това внушително родителско наказание породило в детския му ум мисъл за отмъщение, която, по действие на врага, клоняла към собствената му погибел. Испитвайки гняв към родителите си за наказанието, казал пред турците, които били там, че желае да приеме мохамеданската вяра. Това детско намерение лесно можело да се осъществи, ако родителите му не били успели да го изтръгнат от ръцете на Мохамедовите служители. Но очевидно любовта на Небесния Отец, заради вярата и благочестието на родителите, не оставила момчето, изявило, поради своето неразумие, желание да се отрече от християнската вяра. Защото, когато Матей достигнал пълнолетие и започнал да разбира нещата самостоятелно, тогава се отдалечил на Светата Атонска Гора и постъпил в братството на Хилендарския манастир. Тук скоро приел монашески образ с името

Манасий и преминавал духовните подвизи с внимание и ревност. След известно време той, за своя добродетелен и подвижнически живот, бил ръкоположен за йеродякон(1). В този свещен сан Манасий прибавял трудове към трудовете, ревнувайки за добродетелите на Христовите подвижници, и така преминавал от сила в сила. Но опитът и писанията на светите Отци свидетелстват, че колкото повече човек преуспява в добродетелите, толкова повече се украсява със смирение, и тогава и най-малките грехове му изглеждат големи, и той сърдечно се съкрушава за тях, принасяйки покаяние. Така и Манасий: преуспявайки в добродетелите и разглеждайки целия си минал живот, с ужас видял своето падение, т.е. отричането от Христа, станало в детството му, което като някакъв таен изобличител постоянно се въртяло в ума му. И в сърцето му нямало покой от прочетените думи, казани от Спасителя в Божественото Евангелие: „И тъй, всеки, който Мене признае пред хората, ще призна и аз него пред Моя Отец Небесен; а който се отрече от Мене пред хората, и аз ще се отрека от него пред Моя Небесен Отец“ (Мат. 10:32, 33). Носейки постоянно в ума си тези свещени слова, Манасий скърбял, и цялата му душа била обзета от страх. Какво ще стане, мислел той, ако аз не принеса достойни плодове на покаяние за своето отричане, и в деня на великия съд Христос, от Когото се отрекох пред хората, се отрече от мен пред Небесния Отец? Сърцето му не било спокойно, в него не царял онзи радостен мир, който всещедрият Бог изпраща за подкрепа и утешение на подвижниците и затова извършваните от него подвизи му изглеждали съвсем недостатъчни, за да се очисти от дълбокото, както му се струвало, падение и да умилистави Бога; при това постоянно мислел, че е възможно да примири сърцето си с небесния Творец само чрез изповядването Му пред неверните. Затова той се решил, за своето отричане от Христа, да Го изповяда пред турците и като пролее кръвта си за Него в мъченически страдания, да очисти своето падение, и така да се примири с Бога. Това свято и в същото време трудно намерение не го оставяло ден и нощ; но като не се доверявал на себе си, той със сърдечна и смирена молитва молел Бога да му открие има ли Негова воля за това, угодна и свършена, както говори за това свети апостол Павел (Рим.12:2). И ако желанието му е угодно на Него, тогава да утвърди мисълта му непоколебимо и да го укрепи със Своята благодат, за да изповяда мъжествено християнската вяра пред Христовите врагове и да приеме мъченическа смърт. Но тъй като според думите на Свещеното Писание: „Боязливи са помислите на смъртните, погрешни са техните замисли“ (Прем.9:14 – слав.), то и Манасий не се решил без съветване с опитни старци да встъпи във великия подвиг на мъченичеството, и затова със смирение и кротост открил своето желание на духовните старци и поискал техния благоразумен съвет. Но старците го посъветвали добре да обмисли своето намерение и не познавайки своите сили, да не се решава на толкова страшен подвиг.

Манасий охотно приел съвета на опитните мъже, и започнал още повече да се подвизава в пост, бдение, молитва и трудове; при това желанието да пострада за Христа не само не охладнявало в сърцето му, но още повече се възпламенявало, особено когато узнал за неотдавнашното страдание на новите преподобномъченици Евтимий, Игнатий и Акакий(2).

Като узнал, че те, подготвяйки се за мъченически подвиг, са се ползвали от съветите и ръководството на духовника Никифор, той се отправил към Предтеченския скит, където чистосърдечно изповядал своето намерение пред опитния духовник Никифор, помолил го да го приеме в своята келия и да го подготви за страдалческия подвиг, подобно на Евтимий, Игнатий и Акакий.

- Съгласен съм, чедо, да те приема при себе си – казал му ласкаво духовникът Никифор, - но така, че никой да не знае за твоето намерение да пострадаш за Христа, и ти да използваш цялото време на твоята подготовка за мъченичество така, както че вече се намиращ в страдания за Христа, пред жестоките мъчители. Приемаш ли това?

- Приемам го, свето отче – с радост отговорил блаженият.

И така, получил желаното, да бъде ученик на опитен мъж, Манасий се върнал в своя манастир, разпоредил се с вещите и парите си, от които една час раздал като милостиня, а друга оставил за полза на манастира, за да се грижи за препитанието на родния му баща, който по това време живеел заедно с него в Хилендарския манастир, в пълно монашеско пострижение.

След това, под предлог, че иска да отиде в Иерусалим на поклонение на светите места, той се скрил от всички и дошъл при духовника Никифор, който с отческа любов приел блажения и го настанил в отделна келия, при което му заповядал да не общува с никого, а да се моли на Бога в уединение.

Затворил се в тъмна тясна келия, Манасий започнал да се подвизава в продължително бдение и молитва; при това смирявал тялото си със земно поклони, като правел по 3500 в денонощието, а поясни – безброй. Молитвата със сълзи му станала толкова близка, че била постоянно на устата и в ума му, и така блаженият подвижник в тази тясна келия, подобно на злато, се изпитвал в търпението и мъжеството. За подкрепа на тялото си употребявал хляб и вода през два, а понякога и през три дни; а варена храна вкусвал само в съботите и в неделните дни.

След четири месеца в душата му, вече очистена и горяща с пламенна любов към пресладкия Иисус, се явила решимост да встъпи в отдавна желания подвиг да пострада за православната вяра и да приема мъченическа смърт. По това време старецът Никифор го постригал във великия ангелски образ с името Онуфрий, и духовникът, и другите старци решили да го изпратят на остров Хиос, който блаженият Онуфрий е трябвало да избере за поприще на мъченическите подвизи. И така, напътстван от общите молитви и благословения, мъжественият Христов войн заедно с монах Григорий, същият, който преди това придружавал тримата Христови мъченици: Евтимий, Игнатий и Акакий – със същия любвеобилен Григорий, Онуфрий напуснал светата Атонска Гора. Тръгнали на път и ръководени от Божия промисъл, скоро пристигнали благополучно в Хиос. Тук те отседнали в дома на един християнин, където в отделна стая прекарвали седем дни в пост, бдение и молитва, подкрепяйки душата си с често причастяване със Светите Христови Тайни. И така, въоръжил се с всички духовни оръжия, преподобният решил следващия петък, като ден на спасителните страдания на нашия Господ Иисус Христос, да излезе на борба против духа на злобата и да пролее кръвта си за Христа. Като за подкрепа и утеха в една от прекараните в молитва нощи, блаженият Онуфрий седнала да си почине, и уморен, потънал в лек и тънък сън. В това време той видял лик на стоящи пред него архиереи, свещеници и воители, които му казали:

- Стани и иди при Царя, Който иска да те види.
- Защо – отговорил им блаженият със стеснение – желае да ме види Царят, и що за човек съм, е да Му трябвам? Умолявам ви, оставете ме.
- Не може – казали му небесните посетители, - стани и върви след нас.

Съпътстван от тези светоносни мъже, блаженият станал и тръгнал след тях. Те стигнали до едно открито и обширно място, цялото залято с необикновена светлина, където на прекрасен и блестящ като от слънчеви лъчи трон, величествено седял Царят, и към Когото блаженият се приближил и се поклонил до земята. В това време Царят се обърнал към предстоящите и посочвайки с ръка едно светло място, казал: „Ето, неговото жилище вече е готово“. При тези думи тънкият сън се прекратил и блаженият се събудил, чувствайки небесна радост в сърцето си. Като прославил Бога, Който го утешил с чудно видение, той усърдно се молел и на свети Василий Велики, понеже тази нощ се чествала неговата памет, за да ходатайства и той за него пред Божия престол със своите благоприятни молитви. Но каква печал изпълнила сърцето му, когато на другата нощ вече не чувствал тази небесна радост, и

вместо нея настъпил страх и трепет, и той започнал да се страхува от нещо. Виждайки се в такова състояние, той със сълзи се обърнал към стареца Григорий:

- Отче! Божественият огън, който сгриваше сърцето ми, угасна! Защо аз, окаеният, се лиших от това утешение?

- Заради гордостта – отговорил му Григорий – ти възмечта за себе си нещо велико и затова Божията благодат се скри от тебе.

- Горко ми, окаения! – с ридание и стон казал Онуфрий. – От какъв драгоценен дар се лиших! Какво ще кажат сега светите отци и Атонските братя, когато, вместо да чуят за новия мъченик и да се зарадват за моето спасение, ще чуят за повторното ми отричане от Христа. Горко на мен, грешния! Горко ми, нещастния!

Като изплакал своята мъка, той паднал в нозете на Григорий и укорявал себе си за това, че не е могъл да съхрани Божественото утешение. След това застанал на молитва и я изливал пред Сърцеведеца дотогава, докато отново не почувствал в сърцето си угасналата топлина, която почти го била оставила.

Чувствайки се в мирно устроение, той с детска простота се обърнал към стареца с радостни сълзи в очите и казал:

- Отче! Благословен Бог, сега отново ми е добре.

На сутринта Григорий взел мерки блаженият да не падне отново в духовна гордост, тъй като коварствата на зловния враг са силни, и той, рикайки като лъв, търси кого да погълне, и още по-силно се въоръжава срещу тези, които мъжествено отблъскват всичките му нападения. Древната злоба не спи и е готова да повдигне облаците на своите коварства веднага щом намери в Христовите подвижници макар и малко слабост. Затова опитният старец, за да смири всички помисли на Онуфрий и той да не се надява на себе си, му заповядал да проси от всички, намиращи се в този дом, молитви за себе си, падайки в нозете им и целувайки ги. След това същия ден блаженият се затворил в църквата, където започнал да се моли с вопли, изливайки пред Сърцеведеца скръбта на тъгуващата си душа.

Старецът, чувайки го да се моли с вопли, този път не му попречил явно да излива своята печал пред небесния Отец, защото виждал, че неговата гласна молитва излизала от сърце, сгрятото от Божествената топлина, но после, когато блаженият свършил своята молитва, за да го предпази, му казал:

- Нима ти не си чувал какво е казал Господ в Евангелието: „Нека лявата ти ръка не знае, какво прави дясната“ (Мат. 6:3). Защо се тцеславиш и извършваш молитвата си на глас? Разбира се, за да те чуват всички и да те хвалят. О, нещастни! Ти отново си паднал в гордост и си погубил своя труд. Духовната гордост отново те е заслепила!

Блаженият, слушайки тези думи от стареца, с кротост му отговорил: „Съгреших, отче! Прости ми и се помоли за мен на Бога да ме избави от дяволските мрежи“. Но опитният Григорий, виждайки дълбокото смирение на преподобния, в душата си се радвал за него, тъй като упректът му бил отправен за това – да води блажения към мъченически подвиг по пътя на смирението и така да посрами всезловния и горд дявол. Целта му била постигната и сега той започнал да го подготвя за приемането на страдания за изповядване на Христовото име. Цялата предшестваша нощ те прекарвали заедно в молитва, след това, като се причастили със светите Тайни, Григорий облякъл преподобния в светски дрехи (косите на главата му и брадата били обръснати още от вечерта) и с настъпването на утрото го отпуснал с пожелание благополучно да извърши мъченическия подвиг.

По пътя Онуфрий срещнал един християнин, и виждайки, че е добронамерен, в разговора с него му открил желанието си да пострада за Христа. Добрият християнин се зарадвал и при това забелязал, че за завършването на цялото турско облекло не му достигат червени обувки, които в този случай били необходими, и му ги купил. След това те отишли в храма на Пресвета

Богородица, наречена Зарадвана, и на света Матрона Хиоска, където отслужили молебен на небесната Царица, просейки подкрепа и помощ от Божията Майка, и оттук Онуфрий отишъл в Мекхемето (съдилището).

Като пристигнал, той попитал пазача:

- Може ли да видя председателя?

- За какво ти е? – отговорил пазачът.

- Имам да му заявя дава(3).

- А имаш ли фетуфа?

- Не – объркано отговорил Онуфрий.

- В такъв случай не можеш да видиш председателя – отговорил му пазачът сурово.

Непостигнал целта, Онуфрий натъжен се върнал обратно в дома на същия добър християнин, който му купил обувките. Но последният го успокоил и го посъветвал пак да отиде в Мекхемето, и там, без да казва нищо на никого, да повдигне завесата, отделяща присъстващите от просителите, и така ще може да проникне на тяхното заседание.

Като изслушал съвета, блаженият отишъл в Мекхемето, където безстрашно постъпил според съвета на добрия християнин, влязъл вътре и се обърнал към съдиите със следните думи:

- Преди 15 години, на това място получих опасна рана, и оттогава, като обходах различни места и лекари, не получих изцеление, и всички, сякаш съгласни помежду си, казаха, че никой не може да излекува тази моя рана, освен мястото, където съм я получил, и затова отново съм дошъл тук, за да я излекувам напълно.

- Каква е твоята рана – попитал го кадията (съдията), - и какво искаш да получиш от нас?

- Моята рана – отговорил мъченикът – е от такъв род: когато бях момче, аз, поради своето неразумие, се отрекох от християнската вяра пред вашите мюсюлмани, впрочем никога не последвах мюсюлманската вяра, винаги съм бил истински християнин и съм изпълнявал всички християнски обреди. Но когато станах пълнолетен, тогава ясно, като в ден, пред мен се откри моето падение, което смятах за дълбоко нанесена рана в душата ми. След това обходах много свети места, за да се излекувам с покаяние, но помислите ми не се успокоиха, а сърцето ми и досега не намира покой. И така, аз проклинам вашата вяра с вашия лъжлив пророк Мохамед и дръзнено изповядвам пред вас, че съм християнин.

Казвайки това, хвърлил зелената чалма и една част от нея паднала в лицето на кадията, а друга – на мюфтията.

Съдиите, виждайки дръзнението на светеца, се удивили как един християнин може да се реши на такава дързост; и един от тях с гняв започнал да му говори: „Какво правиш, нещастни? Вдигни тази свята вещ и отново я сложи на главата си“. Но мъченикът, усмихвайки се, започнал да хули всички техни вещи, наричани от тях свети, и самата им вяра с всичките им обреди.

Чувайки хулата срещу своята вяра, съдиите гневно закрещели: „Смърт на този човек!“ И заповядали да го хвърлят в тъмница, и да оковат ръцете му в пранги. Когато светият мъченик бил въведен в мрачната тъмница, някои от измъчваните във вериги християни със съчувствие го питали за неговото име и отечество, но Христовият страдалец, скривайки истината, за да не събуди подозрения, че е монах, им отговарял, че е от Търново и се казва Матей. На светецът не се наложило дълго да стои в тъмницата, защото съдиите още същия ден го осъдили на смърт.

Когато извели светия затворник от тъмницата, съдиите още веднъж го попитали какво мисли за себе си, и когато узнали, че мъжественият страдалец е непоколебим в своето изповядване, заповядали да му отсекаат главата, а тялото заедно с дрехите да бъде хвърлено в морето.

След това повели свети Онуфрий към смъртното наказание. Като дошъл на мястото, където скоро преди това бил обезглавен новият преподобномъченик Марк, светецът преклонил колене и бил заклан с нож в гърлото, подобно на кротко агне, а чистата му и непорочна душа отлетяла в небесните обители на 4 януари 1818 г., в петък, в девет часа през деня. Той бил на 32 години.

Така бил извършен дивният подвиг на светия страдалец Онуфрий, който той така дълго чакал, за да се примри с пресладкия Иисус, за Когото пролял кръвта си, умивайки от себе си петното, което някога измъчвало душата му. Едва сега била напълно излекувана смъртоносната рана, за която преподобномъченикът говорил пред турските съдии.

След смъртното наказание светите мощи на мъченика били сложени в чувал, а в друг чувал насипали пръстта, на която са лежали мощите, за да не могат християните да вземат нещо за освещаване; качили ги на една лодка, откарали ги в открито море и там ги хвърлили в морската дълбочина. Какво е станало със светите мощи след хвърлянето им в морето, за нас е останало тайна. Знаем само, че Този, за Когото той пострадал, ги е запазил невредими и в морските вълни, защото в Писанието е казано: „Господ пази всички негови кости; ни една от тях не ще се строши (Пс.33:21), и че той се е удостоил да получи мъченически венец от Христа Бога за изповядването Му пред мохамеданите. По молитвите на светия преподобномъченик Онуфрий, Христе Боже, удостой и нас да получим християнски край и небесното царство, което Ти си приготвил за Твоите последователи от сътворението на света. Амин.

(1) Може би той не изповядал на духовника за своето някогашно отричане от Христа или духовникът не го сметнал за пречка за приемането на дяконски сан. Но според 10-о правило на I Вселенски събор не могат да бъдат удостоени със свещенически сан отреклите се от християнската вяра и принасялите жертви на идолите.

(2) Пострадали в 1816г.; паметта им се чества на 1 май.

(3) Дава – процес на съдещи се за нещо лица, разглеждан от нисшите съдебни места; когато едното от съдещите се лица е недоволено от решението на това място и иска да прехвърли своето дело в по-висш съд, за удостоверяване на това право, от нисшия съд му се издава фетуфа (свидетелство).

Източник: "Атонски патерик или животоописания на светиите, просияли на Светата Атонска Гора", част 1, издава манастир „Св. Вмчк Георги Зограф“, Света Гора, с.19-30

Иконата е копирана от: <https://www.desant.net/>

2023 г.